

κράτησε τον ελέφαντα

– Είναι δυο αδέρφια από το Ιράκ. Είναι 19 και 21 ετών. Ο μικρός πολύ μοντέρνος, μακρύ μαλλί, εναλλακτικό ντύσιμο και τατουάζ. Ο μεγάλος πιο συμβατικός. Είναι κρατούμενοι στην Πέτρου Ράλλη γιατί έφυγαν χωρίς άδεια από το νησί (παραβίασαν τον περίφημο γεωγραφικό περιορισμό) και τους κρατάνε μέχρι να τους στείλουν ξανά εκεί και να συνεχίσουν τη διαδικασία του ασύλου. Ρωτάω αν έχουν προβλήματα υγείας. Ο μεγάλος μου λέει: «Έχω ένα νεφρό. Μου έκλεψαν το άλλο όταν με απήγαγαν στη Βαγδάτη μέλη του ISIS». Στην αρχή νομίζω πως δεν έχω ακούσει καλά, του ζητάω, μέσω του διερμηνέα, να μου επαναλάβει. Τον απήγαγαν στο δρόμο, του έβαλαν κουκούλα, τον μετέφεραν σε άγνωστο μέρος όπου έμεινε για μερικές μέρες, ναρκωμένος την περισσότερη ώρα. Τον παράτησαν ξανά στο δρόμο, γύρισε σπίτι του και πήγε στο γιατρό γιατί πονούσε στα δεξιά του και είχε μια τομή. Του έλειπε το ένα νεφρό τελικά. Έφυγε, βρέθηκε στη Χίο να κοιμάται σε σκηνή έξω από το καμπ, κι από 'κει έψαξε την τύχη του στην Αθήνα, βρέθηκε κρατούμενος στην Πέτρου Ράλλη και το ένα του νεφρό δε στάθηκε αρκετό για να μη χρειαστεί να επιστρέψει στο νησί.

– Είναι ευδιάθετος και χαμογελά όταν του συστήνομαι. Είναι Κούρδος από το Ιράν, κρατούμενος στην Αμυγδαλέζα. Ακτιβιστής, πολιτικοποιημένος και διωκόμενος, εκκρεμεί ένταλμα σύλληψης και ποινή απαγχονισμού εις βάρος του. Μιλάει άψογα αγγλικά. Όταν τον ρωτάω για προβλήματα υγείας, μου λέει για το αίμα που φτύνει καθημερινά, λόγω ενός πυροβολισμού στον πνεύμονα πριν από χρόνια. Στις περίπου 7 συλλήψεις του στο Ιράν, έχει υποστεί βασανιστήρια τα οποία περιγράφει με περισσότερη γλαφυρότητα απ' όση ήλπιζα. Επίσης ζει με ένα μόνιμο πόνο στο πόδι. Κι όμως χαμογελάει συνεχώς και μας ευχαριστεί. Μου λέει ότι το μόνο που τον νοιάζει είναι να βγει ώστε να μπορέσει να ψάξει για τη γυναίκα του. Κούρδισσα κι εκείνη, με ένα μάτι, το άλλο χάθηκε μετά από πυροβολισμό, έχει διαφύγει στα βουνά του

Κουρδιστάν και αναζητά τρόπο να τον ακολουθήσει στην Ευρώπη. Την κυνηγούν εξαιτίας του άντρα της. Εκείνος είναι σαφής: «Αν δε μάθω ότι είναι καλά, θα γυρίσω πίσω και θα παραδοθώ. Ξέρω ότι αυτό ισοδυναμεί με θάνατο, αλλά έτσι θα αφήσουν ήσυχη εκείνη. Μια ζωή έχω ζήσει έτσι. Μέσα στον κίνδυνο. Και ξέρω ότι θα πεθάνω. Τουλάχιστον να σώσω τη γυναίκα μου». Πριν φύγω μου κάνει αστεία για την ελληνική γλώσσα και το πόσο δυσνόητη του φαίνεται, μου ζητά να του μεταφράσω την απόφαση κράτησης που έχει στο χέρι και θέλει μόνο μια χάρη. Την επόμενη φορά που θα έρθω να μιλήσω με τον φίλο του τον Α. από το Πακιστάν. «Βλέπω όλα τα παιδιά από το Πακιστάν που είναι κρατούμενα εδώ και πονάει η καρδιά μου. Εγώ ξέρω ότι αργά ή γρήγορα θα βγω. Αυτοί δεν έχουν τίποτα να ελπίζουν και κανείς δεν ασχολείται μαζί τους».

– Είναι 25 χρονών, από το Αλέπο. Εμφανίζεται στο μικρό χώρο επισκεπτηρίου της Πέτρου Ράλλη, φορώντας σαγιονάρες, ενώ ο καιρός δεν το υπαγορεύει. Φαίνεται καταβεβλημένος. Τον ρωτώ για προβλήματα υγείας. Μου δείχνει τις παλάμες και τις πατούσες του. Το δέρμα εκεί είναι πολύ χοντρό, τρέχει υγρό και είναι ξεφλουδισμένο. Δεν μπορεί να φορέσει γάντια ή κλειστά παπούτσια γιατί πονάει. Επίσης δεν έχει πλέον δακτυλικά αποτυπώματα. Επί ματαίω προσπαθούσε η Αστυνομία για ώρες. Τον ρωτώ τι ακριβώς έχει. Λέει ότι δεν ξέρει πώς λέγεται, αλλά το εμφάνισε πριν λίγα χρόνια, μετά από ένα βομβαρδισμό στο Αλέπο. Έπιασε ένα θραύσμα βόμβας κι εκ τότε τα χέρια και τα πόδια του είναι έτσι. Οι γιατροί του δίνουν διάφορες αλοιφές αλλά τίποτα δεν ωφελεί. Τον κοιτάζω και σκέφτομαι πώς έχει χάσει για πάντα την αφή, και σφίγγω το στυλό πιο πολύ ανάμεσα στα δάχτυλα.

– Κατεβαίνω μια βρώμικη και δυσώδη σκάλα που οδηγεί στο υπόγειο και στα κρατητήρια του ΑΤ Παγκρατίου. Από τη μία μεριά της καγκελόπορτας εκείνος, με βλέμμα απλανές και σχεδόν βουρκωμένος. Είναι γύρω στα 20, από τη Συρία. Πίσω του μερικοί ακόμη κρατούμενοι, άλλοι αλλοδαποί, άλλοι ημεδαποί. Από την άλλη εγώ, ο διερμηνέας και ο αστυνομικός. Όρθιοι όλοι και σε αυτές τις συνθήκες, ζητώντας από τον αστυνομικό, να

απομακρυνθεί λίγο τουλάχιστον, προσπαθώ να καταλάβω τι του έχει συμβεί. Από προβλήματα υγείας, παίρνει μια αντιψυχωσική αγωγή. Του έληξε η κάρτα (δελτίο αιτούντος άσυλο), καθώς προσπαθούσε να περάσει με τα πόδια από την Ειδομένη, την περίοδο που «έκλειναν» τα σύνορα. Έφτασε ως τη Σερβία, τον συνέλαβαν στο τρένο, του έσκισαν όλα τα έγγραφα, κρατήθηκε για λίγο διάστημα και επεστράφη στην Ελλάδα. Γύρισε στην Αθήνα, μη λαμβάνοντας πια φαρμακευτική αγωγή, αναζήτησε ιατρική και νομική βοήθεια μάταια μέχρι που συνελήφθη. Δεν έχει καταλάβει ούτε γιατί, ούτε για πόσο θα τον κρατήσουν, αφού μόνο βοήθεια ζητούσε εκείνος και έτρεμε μην τον επιστρέψουν στη Συρία.

– Μιλάνε ισπανικά, πράγμα πολύ σπάνιο για αιτούντα άσυλο στην Ελλάδα. Είναι δύο γυναίκες από τον Άγιο Δομίνικο. Και είναι κρατούμενες σε κέντρο κράτησης νησιού. Στον ίδιο χώρο με άντρες από τη Συρία, το Ιράκ και το Πακιστάν. Τα βράδια ζητούν από τους αστυνομικούς να κλειδώνουν το κοντέινερ όπου κοιμούνται γιατί φοβούνται. Η μία έχει από παλιά σπασμένο σαγόνι, ο πρώην άντρας της λέει ήταν πολύ βίαιος, γι' αυτό έφυγε. Μιλάμε μαζί τους ανάμεσα από τα συρματοπλέγματα. Είμαι σίγουρη ότι είναι θύματα τράφικινγκ (πράγμα που επιβεβαιώθηκε όταν πήρα αντίγραφα των φακέλων τους αργότερα) αλλά με όποιο τρόπο κι αν προσπαθώ να εκμαιεύσω την πληροφορία, αρνούνται να μου πουν το οτιδήποτε σε σχέση με αυτό. Και πώς να τις αδικήσω.

Η διοικητική κράτηση στην Ελλάδα είναι συγχρόνως ένα μαύρο κουτί και ένας τεράστιος ελέφαντας στο δωμάτιο. Μαύρο κουτί, γιατί ελάχιστοι κατανοούν τους μηχανισμούς της ή ασχολούνται και ελέφαντας, γιατί ελάχιστοι ενδιαφέρονται, ενώ είναι πάντα εκεί. Αν και τα νούμερα είναι μόνο νούμερα και δε μας δίνουν την πλήρη εικόνα, ας πούμε εδώ ότι το 2016 είχαμε 14,864 διοικητικά κρατούμενους αλλοδαπούς και το 2017, παρά τις μειωμένες αφίξεις είχαμε 25,810, σύμφωνα με τα επίσημα στατιστικά της Αστυνομίας.

Πρόσφατα, με αφορμή μια συνέντευξη σε ερευνήτρια για μια διδακτορική έρευνα πάνω στη διοικητική κράτηση προσφύγων και

μεταναστών στην Ελλάδα, χρειάστηκε να κάνω μια μικρή αναδρομή στο φαινόμενο και στις προσωπικές εμπειρίες. Έπιασα τον εαυτό μου να οργίζεται, πράγμα που δε μου συμβαίνει σπάνια, και να απελπίζεται, πράγμα που μου συμβαίνει σπάνια.

Κάθε φορά, πριν περάσω την πύλη ενός κέντρου κράτησης ή την είσοδο ενός ΑΤ, σκοτώνω κάτι μέσα μου, ένα μικρό κομματάκι του εαυτού μου. Κάτι που θα με έκανε να φωνάζω οργισμένη στη θέα του πρώτου πρώτου κρατούμενου. Σκοτώνω κάτι τόσο μικρό κι ωστόσο αρκετά μεγάλο, που μου επιτρέπει να συνεχίζω να μιλάω, και να τους εξηγώ τα όρια και τις προϋποθέσεις κράτησης για έλλειψη νομιμοποιητικών εγγράφων α) λες και τους ενδιαφέρει τι λέει ο νόμος, β) λες και τηρείται στην πράξη τίποτα απ' όσα λέει ο νόμος για τη διοικητική κράτηση, γ) λες και πιστεύω εγώ έστω και λίγο στη νομιμότητα της στέρησης της ελευθερίας ενός ανθρώπου γενικά, και ειδικότερα για έλλειψη «χαρτιών».